

BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNI INNOVATSION FAOLIYATGA TAYYORLASHDA MUSTAQIL TA‘LIMNING AHAMIYATI

G'ofurov Tolibjon Nurullabekovich
Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada bo‘lajak pedagoglarning innovatsion ko‘nikmalarni shakllantirish maqsadida mustaqil ta‘limdan foydalanish asoslari muhokama etiladi.

Kalit so‘zlar: O‘qituvchi, ta‘lim, innovatsiya, mustaqil ta‘lim, metod.

KIRISH

Jamiyatning barcha jabhalaridagi muammolar, o‘zgarishlar oliy ta‘lim muassasalarida bo‘lajak o‘qituvchilarni tayyorlash jarayoniga ham ta’sir qilib va yangidanyangi talablarni qo‘yadi. Hozirgi paytda nazariy bilim va amaliy ko‘nikmaga ega, o‘zgarishlarga moslanuvchan, erkin fikrlaydigan, kasbiy hamda hayotiy muammolarini mustaqil hal qila oladigan mutaxassislariga, kadrlarga ehtiyoj katta. Shu bilan birga, oliy ta‘lim muassasalarida talabalaridan har tomonlama bilimdonlik, mustaqil fikrlay oladigan, tashkilotchilik qobiliyatiga ega shaxs darajasini talab etadi. Bunday talablarning bajarilishi, albatta ularni butun hayoti davomida bilim olishga o‘rgatish orqali ta‘minlanadi [4].

ADABIYOTLAR SHARHI

Bizning fikrimizcha, oliy ta‘lim tizimida mashg‘ulotlarni o‘qitishda asosiy e’tibor bo‘lajak o‘qituvchilarda shaxsiy va kasbiy faoliyatlar bo‘yicha bilim, ko‘nikma va malakalarni rivojlantirishga yo‘naltirilishi kerak. Shuningdek, mustaqil ta‘lim olishning turli samarali usullarini qo‘llash orqali bo‘lajak o‘qituvchilarda mustaqil ishlash va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga intilish lozim.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Ta'lim oluvchining mustaqil va ijodiy fikrlash qobiliyatini shakllantirish va rivojlantirish, bo'lajak o'qituvchilarni kreativ yondashuv asosida pedagogik faoliyatga tayyorlash uning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish, muammolar bo'yicha ilmiy fikrlay olishini rivojlantirish, ob'ektiv borliqni tasavvur eta olishga u yoki bu shaklda tashkil etilgan mustaqil ish ijobiy ta'sir ko'rsatar ekan.

Birinchidan, mustaqil ish – o'quv jarayonida nazariy va amaliy mashg'ulotlar bilan bog'liq holda olib boriladi.

Ikkinchidan, mustaqil ish – ta'lim metodlari, shakllari va mazmuni bilan bog'liq holda tashkil etiladi.

Uchinchidan, mustaqil ishga rahbarlik qilish, ya'ni boshqarish o'qituvchidannafaqat pedagogik mahorat, balki tashkilotchilik sifatiga ega bo'lishini ham talab etadi.

Mustaqil ish – bu o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish shakli ham emas, ta'lim metodi ham emas. Mustaqil ish – bo'lajak o'qituvchilarni mustaqil bilish faoliyatiga jalb etish motivi, uni mantiqiy va psixologik tashkil etish vositasidir.

Shuni ta'kidlash joizki, mustaqil va ijodiy ishlarni tashkil etishda pedagogik va psixologik tamoyillarga tayanishi zarur.

Bo'lajak o'qituvchilarning mustaqil va ijodiy ishlash faoliyatlarini rivojlantirishning asosiy omillaridan biri bu mustaqil ishdir. Mustaqil ish bo'lajak o'qituvchilarning aqliy, pedagogik va psixologik fikrlashlarini faollashtiradi, o'quv adabiyotlari bilan ishlash malakalari va mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Demak, bo'lajak o'qituvchilarning mustaqil bilim olishga tayyorlash jarayonida ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish zarur.

Bo'lajak o'qituvchi mustaqil ta'lim topshiriqlarini tuzish va amalga oshirishda ta'lim oluvchilarning imkoniyatlarini, iqtidorini hisobga olishi, mustaqil bajarish bo'yicha kerakli uslubiy tavsiyalarni berishda zaruriy o'qitish vositalarning e'tiborga olishi kerak.

Mustaqil ishlar tizimi deyilganda, biz bir-biri bilan o'zaro bog'langan va bir-

birini mazmunan to'ldiradigan, birining mazmuni ikkinchisidan mantiqan kelib chiqadigan va umumiy maqsadga bo'ysungan topshiriqlar majmuini tushunamiz.

L.V.Golish va D.M.Fayzullaevlar o'zining olib borgan ilmiy tadqiqot ishlarida ta'lim oluvchilar tomonidan mustaqil ishni bajarishda ularning faoliyati tizimida ko'rsatilgan har bir elementlarning muvaffaqiyatli rejalashtirish, tashkillashtirish, monitoring va baholash zarur ekanligini asoslab berishgan [3].

Jumladan, O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasining "Oliy ta'lim tizimini rivojlantirishning strategik maqsadlari va ustuvor yo'nalishlari" deb nomlangan 3-bobining "Oliy ta'lim bilan qamrovni kengaytirish, oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish" deb nomlangan 1-§ da "Mustaqil ta'lim soatlari ulushini oshirish, talabalarda mustaqil ta'lim olish, tanqidiy va ijodiy fikrlash, tizimli tahlil qilish, tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish, o'quv jarayonida kompetensiyalarni kuchaytirishga qaratilgan metodika va texnologiyalarni joriy etish, o'quv jarayonini amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirish, bu borada o'quv jarayoniga xalqaro ta'lim standartlariga asoslangan ilg'or pedagogik texnologiyalar, o'quv dasturlari va o'quv-uslubiy materiallarni keng joriy etish" [1] masalalarida ta'lim oluvchilarning mustaqil ta'lim olishlari, mustaqil ishlash malakalarini uzluksiz oshirish orqali mutaxassislarning zaruriy kompetensiyalarini, ijodiy yaratuvchanlik, tadqiqotchilik, mantiqiy tafakkurini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilgan.

Mustaqil ta'lim jarayonida talabalarning tashkilotchilik qobiliyatlarini rivojlantirishga muammo sifatida talqin etilganligi bois, 2020-yil 23-sentabrda tasdiqlangan yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunida ham "Mustaqil ta'lim olish yakka tartibda amalga oshiriladi hamda ta'lim oluvchilarni kasbiy, intellektual, ma'naviy va madaniy rivojlantirishga xizmat qiladi" [2] deb belgilab qo'yilganligini keltirib o'tish mumkin.

XULOSA VA MUNOZARA

Bugungi kundagi ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar talabalarni mustaqil fikrlashini rivojlantirish, individual ta'lim traektoriyalariga asoslangan, talabalarda kreativ fikrlash, amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga oid muammolarni bartaraf etishga qaratilgandir. Oliy ta'lim muassasalarida bu vazifalarni amalga oshirishga bosqichma-bosqich o'tish rejalashtirilgan.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi. 2019 yil 8 oktabrdagi PF-5847-son Farmoni.
2. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. O'RQ-637-son. 2020-yil 23-sentabr.
3. Golish L.V., Fayzullaeva D.M. Pedagogik texnologiyalarni loyihalashtirish va rejalashtirish. – T.: TDIU, 2014.
4. Isaev I.F. Bo'lajak o'qituvchining kasbiy ongini shakllantirish va rivojlantirish // Psixologiya savollari. 2020. - 3-son. – 57-66-betlar.
5. Slastenin V.A. Podimova L.S. Pedagogika innovatsion faoliyatdir. - M .: Magistr nashriyoti, 2017. - 221 b.
6. Rashidov Dilovar Najmiddinovich. (2023). Increase jobs for transport companies in uzbekistan by increasing the purchase of products manufactured by people with disabilities. *American Journal of Business Management, Economics and Banking*, 12, 128–130. Retrieved from <https://americanjournal.org/index.php/ajbmecb/article/view/854>